

Agerdyrkningsberetning

fra Begyndelsen af November.

Kulde i April og Maj, Tørke i Juni, efter en frugtbar Juli en drivvaad August, og saa til Slut en ualmindelig kold September, det er de Vilkaar, hvorunder Afgrøden har udviklet sig og er hjerget, og Vintersæden paany er bleven nedlagt. Det har været vanskelige og ængstelige Forhold for den danske Landmand. I den første Halvdel af Sommeren forringedes Udsigterne daglig, men Haabet holdtes oppe, og det syntes, som om det ikke skulde bestjæmmes, thi Juli Maanedes Vejrlig bragte en forbausende Virkning paa de baade af Kulde og senere Tørke trykkede Marker; men saa kom Høsten med stadig Regn og meget saa Tørvejrsdage, og Landmandens Taalmodighed fattes paa en mere end almindelig alvorlig Prøve. Vi skulle, inden vi nærmere omtale Høstvilkaarene, med et Par Data, uddragne af det meteorologiske Instituts Maanedsberetninger, nærmere stemple Vejrligets Karakter.

Middelvarmen var:

- i April 1,8° for lav, og kun en Gang i de sidste 17 Aar var den lavere.
- i Maj 1,5° for lav, og mange Frostdage, nemlig 7 imod 2 à 3 i et almindeligt Aar.
- i Juni 1,3° højere end almindeligt.

- i Juli 0,3° for lav, navnlig ved at „Dagvarmen“ var 1,5° for lav.
 i Aug. 1,0° for lav, navnlig ved at „Dagvarmen“ var 2,5° for lav.
 i Sept. 3,0° for lav, hvilket er den koldeste September i de sidste 110 Aar, og Maanedene bragte 4 „Frostdage“ i 4 Fods Højde.

Dette giver for den samlede Tid over 1° lavere end almindeligt, hvilket med andre Ord vil sige det samme, som om Landet var flyttet 50 Mile Nord paa, og det er derfor intet Under, at Vegetationstiden blev saa lang, og at Baarsæden, især Havren, der er mest afhængig deraf, havde ligesom vanskeligt ved at modnes og brugte næsten en Maaned længere dertil end almindeligt.

Og vende vi os til Regnforholdene, vare de, især for den tørre Juni og vaade Juli og August ligesaa abnorme. Den normale Regnhøjde, der er noget forskjellig for de enkelte Landsdele, kan i Gjennemsnit omtrent sættes til:

for April . . .	30,0 Mm.	for Juli . . .	57,5 Mm.
for Maj . . .	37,5 —	for Aug. . . .	67,5 —
for Juni . . .	52,5 —	for Sept. . . .	80,0 —

og med disse Talstørrelser til Udgangspunkt bragte:

	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.
Hjørring Amt ÷	3	÷ 11	÷ 1	48	53	÷ 2
Thisted	10	÷ 2	÷ 16	37	72	÷ 11
Ringkjøbing .	6	÷ 5	0	49	87	÷ 6
Ribe	0	÷ 12	10	63	93	÷ 18
Viborg ÷	2	÷ 12	÷ 1	25	55	÷ 10
Aalborg . . .	12	÷ 6	÷ 4	40	59	÷ 11
Randers . . .	3	÷ 3	÷ 16	45	77	9
Aarhus . . .	3	÷ 2	4	38	90	÷ 14

	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.
Veje Amt . .	5	÷ 4	6	31	91	÷ 27
Samsø . . .	0	9	÷ 26	18	58	÷ 22
Odense Amt .	÷ 1	÷ 5	÷ 12	17	44	÷ 29
Svendborg . .	÷ 4	÷ 2	÷ 15	10	48	÷ 26
Rangeland . .	÷ 3	3	÷ 12	14	58	÷ 32
Holbæk Amt .	÷ 2	3	÷ 14	27	43	÷ 13
Sorø	÷ 6	3	÷ 16	33	47	÷ 18
Frederiksborg	÷ 6	9	÷ 20	33	38	÷ 8
Kjøbenhavns .	÷ 9	4	÷ 18	30	38	÷ 19
Præstø . . .	÷ 7	÷ 6	÷ 21	31	52	÷ 6
Maribo . . .	0	÷ 9	÷ 15	25	48	÷ 9
Bornholm . .	÷ 2	÷ 3	÷ 22	10	11	÷ 32

At Tørken i Juni blev saa trykkende, som Tilfældet var, skjøndt Regnmængden ikke var saa ualmindelig ringe, skyldes sikkert dels den stærke tørrende Østenvind i April og tildels i Maj, og dels den stærke stikkende Solvarme, som vi havde i Begyndelsen af Maaneden, saa at Barmen endog den 5te blev 8° højere end almindeligt. Men det Vejrsforhold fra Sommeren 1877, der længst vil præge sig i Mands Minde, er utvivlsomt den overordentlig store Regnmængde i August, endog over 100% større end almindeligt, og dette blev saa meget føleligere for Høstarbejdet, som det ikke var enkelte voldsomme Byger, der bragte den store Regnmængde, men det var daglige Regnfald, saa at saa Steder havde mere end 4 Dages Tørvej i August; — for Landet i det Hele var der end ikke en eneste Dag, at det ikke regnede et eller andet Sted. Det vaade Vejr vedblev i de første Dage af September; saa fik vi Opholdsvejr fra omtrent den 5te til 13de, men da tog Regnen atter fat, bragte et voldsomt Regnfald i den østlige Del af Halvøen og paa Øerne d. 16de, saa at der endog i Sydhjælland i Løbet af Døgnet fra 16de Morgen til 17de Morgen faldt 65 Mm., paa Møen 58 Mm., paa Mols 40 Mm. og i Vendsyssel 30 Mm., og først efter den 24de fik vi atter Opholdsvejr. Me-

dens September sjældent bringer Sne, havde vi iaar den første Sne d. 20de og 21de i Midtjylland og enkelte Steder ved Rattegat og Øresund, og senere i Maanedens atter i Midtjylland og ved Limfjorden, — men dette stemmer jo ogsaa godt med Maanedens ovenfor nævnte ualmindelige Kulde.

At det under saadanne Forhold har været meget vanskeligt at bjerge Sæden blot nogenlunde tilfredsstillende, er jo indlysende. Det er i et saadant Høstvejr, at ikke blot Landmandens Taalmodighed, men ogsaa hans Snarraadighed, Evne til at træffe sine Dispositioner hurtig og sikkert, til at lede den store Arbejdsstyrke, som Høstarbejdet kræver, paa en økonomisk Maade, skulle staa deres Prøve; vel er han ikke ganske i Stand til at besejre Vanskelighedernes Ulemper, men meget lader der sig udrette ved en omsigtsfuld Administrationsevne; — hverken forraft eller langsom, hverken for overilet eller smøgende, hverken overflødig stor eller kneben lille Arbejdsstyrke, — det er Villkårene for at faa Afgrøden bjerget saa godt og saa billig som muligt. Der er i disse Retninger samlet megen Erfaring i den forløbne Høst; vi have anmodet vore ærede Korrespondenter om at meddele os disse, og vi agte paa Grundlag deraf i en senere Artikel at komme tilbage til det vigtige Emne: Afgrødens Bjergning i et ustadigt Høstvejr; her skal blot for Oversigtens Skyld bemærkes, at det ikke alene var Indbjergningen, der besværliggjordes af Vejrtilstanden, men at ogsaa selve Mejslingen paavirkedes deraf. De hyppige Regnbyger havde nedslaaet Kornet, særlig Hveden og Bygget, i flere Retninger, saa Sæden var purret, Straaet var jordslaaet og sandstænket, saa Ternene ej holdt Vid ret længe; ofte var Sæden slaaet saa stærkt ned, at man havde vanskeligt ved at faa Leerne ind under den; en smuk, regelmæssig Skaar kunde da ikke lægges, Opbindingen blev derved besværligere, ligesom de mange Ax, der derved kom i Rodenden, bleve udsatte for at spire ligesaa fuldt som de der enten bleve liggende i Stubben, nedslaaede paa den vaade Jord, eller de, der bleve samlede i de ualmindelig jordblandede Rivelsebunker. Ogsaa af en anden Grund besværliggjordes

Mejningen: man kunde iaar paa de stærkt opblødte Marker, i den liggende og ofte bløde Sæd, der tilmed jævnlig var slet rodfæstet, kun i meget ringe Maal bruge Mejemaskinerne, maatte i hvert Fald nøjes med at meje med dem i 2 eller 3 Retninger, og mange Steder kom de slet ikke i Brug iaar. Men man har nu allerede paa mange Gaarde saaledes vænnet sig til dem, at Savnet af dem føles som et væsentligt Tryk, og det vilde have forvoldet store Vanskeligheder, hvis der ikke netop iaar havde været saa rigelig Arbejdskraft til Disposition, at Arbejdet ikke af den Grund behøvede at forsinkes mere, end Vejrforholdene paabøde; — men at Høsten blev kostbar ved den store Folkekraft, den lange Høsttid, den stadige Flytten, Løsen og Binden, Gaaen til og fra Arbejdet o. s. v., er indlysende; det vurderes næppe for højt, naar man siger, at hver Td. Land Afgrøde at hjerge kostede i Arbejde iaar 5 Kroner mere end i et almindeligt Aar.

Hvad Høstudbhyttet i det Hele taget angaaer, tør det næppe sættes til en Middelhøjt; naaer det end, hvad Mængden angaaer, over et Middelludbytte for Vintersædens Bedkommende, saa er Vaarsæden og især Bygget bleven en Del derunder, og hvad Kvaliteten angaaer, er saavel Vinter- som Vaarsæd betydelig under et Middelaar. Vel antyder den stedfundne Tærstning et noget bedre Fold-Udbytte, end man strax efter Høst turde vente, men Kvaliteten viser sig paa den anden Side endnu simplere; Sommerens Mangel paa Sol og Varme havde ikke været heldig for Kjærnens Udvikling, og dette i Forbindelse med den vaade Høst bevirker, at Kjærnen mangler Fasthed og Tørhed, især den Sæd, der sættes i Stak, hvorefter mange ikke vare takkede, da de voldsomme Regnbyger i September indtraf og, ledsagede af Blæst, sloge Vandet dybt ind i Stakene. Og i det Hele taget turde man i en saa vanskelig Høsttid ikke være for nøjeregnende med Sædens Tjenlighed til Indkjørsel, — men dette faaer atter en væsentlig Indflydelse paa Kornets Kvalitet. Flere Steder tog Sæden Skade i Ladegulvene og maatte atter føres ud, andre Steder søgte man

ved forceret Damptrækning at faa Kornet banket ud, for da enten at søge det tørret paa eget Loft eller faa det bragt til Kjøbmanden for at nyde Godt af hans Tørreovn. — En meget kjendelig Forstjæl viser sig imidlertid i den her omhandlede Retning mellem Landets forskellige Egne; medens det navnlig er fra de stovrige og stærkt hegnrige Egne, at der klages saa stærkt over den højt vanskelige Indbjergning og over Kornets meget slette Kvalitet, lyde Beretningerne i saa Henseende vel ikke godt, men dog en Del bedre fra alle de aabne, højtliggende Egne, saaledes fra Odsherred, Vestsjælland og især fra Jylland; medens man fra Sydsjælland klager over, at Vejret var saa stille, saa Regnen blev hængende i Sæden og Hobene, melde Beretningerne fra Jylland og særlig fra det nordlige, midterste og vestlige Jylland, at det dog var et stort Gode, at der i Regelen efter Regnen fulgte en frisk Vind, som paa de aabne Marker hurtig gjorde Sæden tjenlig til Indtjersel, om man end desværre da atter snart ved en ny Regnbyge standsedes deri. Det turde sikkert være denne Omstændighed i Forbindelse med den i slikt Vejr heldige jydskt Høbsætningsmaade, som det nærmest maa skyldes, at ikke blot Høstarbejdet gik lettere i Jylland end her paa Nerne, men ogsaa at der spildtes og ødelagdes mindre, og at Jylland derfor i det Hele taget forholdsvis synes at have havt et lidt bedre Høstudbytte end Nerne. For de enkelte Kornarters Bedkommende have vi modtaget følgende Meddelelser:

Rugen, der trykkes stærkt i Foraaret af Kulden og of denne Grund stod noget tyndt, stred godt i Slutningen af Maj og tog et godt Opsving i Sommerens Løb, saa den baade fik Længde, og, da Blomstringen havde været heldig, tillige udmærket hjærnesatte Ar. Da Høsten derfor kom med August Maa- neds Begyndelse, stod der en god Rugaafgrøde paa Markerne; vilde den end ikke give meget til Fyld, lovede den paa den anden Side et godt Føldudbytte af Hjærne; i Arzene var der næsten ingen Spring, og Kornene vare vel udviklede. I Begyndelsen tegnede da ogsaa alt til at skulle gaa godt; Vejret var ret

gunstigt, og paa enkelte tidlige Vorder fik man Rugen hugget, vejret og hjerget inden Regnperioden, og paa disse, desværre faa, Steder har man havt en smuk Rughøst, og derfra leveres en god Handelsvare. Men snart begyndte Regnen, og Rughøsten, der særlig paavirktes deraf, blev nu Dag for Dag misligere; man kunde se Rughobene staa høstede paa Marken i næsten en hel Maaned, inden det lykkedes at hjerge dem, og da ofte i en lidet tilfredsstillende Stand; en Del var falden af, hist og her begyndte Sæden at spire i Hobene, og de fleste Steder var i hvert Fald Kjærnen blød, saa den giver en simpel Handelsvare; i enkelte Egne af Sylland er den endog saa slet, at den kun giver simpelt Brød og slet ikke egner sig til Sigtebrød. Heldigvis var Rugen temmelig renstraet, uden hvilket den sikkert havde taget endnu mere Skade. Nu kan man sætte Udbyttet til en god Middelhøst i Fald, men i Regelen af en slet Kvalitet, og til henimod en Middelhøst til Fyld.

Hveden var ogsaa bleven trykket af Foraarskulden, men havde dog lidt mindre, og den bedredes derfor endnu mere, da det frugtbare Vejr indtraf; den fik ikke blot Længde, men tattedes ogsaa ved Sidesluddenes Udvikling. Særlig kom den sig udmærket i Landets egentlige Hvedegne, paa de sydlige Dør, og da Høsten stod for Døren, hørte man jævnlig Tale om Udsigt til en rigere Hvede-Afgrøde, end man i mange Aar havde kjendt. Hist og her havde Rust vel begyndt at angribe den i Forsommertiden; men i Modsætning til, hvad man skulde have ventet i det regnfulde Vejr, standsedes Rustangrebet, saa det kun paa faa Steder blev af kjendelig Indsyndelse paa Høst-udbyttet; Kjærnen udmærkede sig netop iaar ved en temmelig syldig Udvikling. Men derimod blev den stadige Regn ikke uden meget følelig Indvirkning; de svære Hvedemarker kastedes haardt i Veje og i forskjellig Retning, da Regnskyllene kom fra forskjellige Sider; Straet blev meget jordstænket af de voldsomme Regnbygger, og Mejnningen af Hveden blev derfor ofte meget besværlig. Efter først at være høstet og bragt i Hob, udholdt den imidlertid Regnen bedre end flere af de andre

Sædarter, men den giver dog ved Tærskningen ogsaa en simpel Handelsvare og navnlig ofte en meget ringe Vægt, 115—125 *A* holl., stærkt varierende selv paa nærliggende Gaarde. Den maa dog, naar der hensees til, at den som sagt især var stærkt groet i de gode Hvedeegne, vist kaldes Aarets bedste Kornafgrøde, og det er tilmed ikke blot i Tøndetal, men ogsaa til Fyld i Løden, at den kan sættes til en god Middelhøst eller vel endog noget derover. Bedst har den været paa Sjælland, især det sydlige, paa Volland-Falster og i det nordlige Jylland; Hvedeegnene langs Jyllands Østkyst have haft en ret god Middelhøst, hvorimod Fyen maaste næppe naaer et Middeludbytte af Hvede, særlig ikke i det sydvestlige og vestlige, hvor den hist og her har taget megen Skade af Oldenborrelarver.

Bygget er den Afgrøde, der har lidt mest af de ugunstige Vejrperioder saavel før Høst som i selve Høsttiden. Det laa længe i Jorden, inden det spirede frem, og Kulden og Tørken i Maj trykkede det ogsaa stærkt, saa det var baade gult og spidst og stod ingen Sideskud, medens derimod Ukrudet myldrede frem og truede med at tage Magten. Det havde derfor ingen Kræfter til at modstaa den stærke Tørke og brændende Solhede midt i Juni, men forsattes nderligere i Værten, saa det ved Maanedens Slutning baade stod tyndt og meget kort. Vel bedrede det frugtbare Vejr i Juli en Del paa det, og navnlig tog en Del af det Gradede Byg et ret godt Opving i denne Maaned, men i det Hele taget, og navnlig hvor der var saact tidlig, kunde det lidte Tryk ikke forvindes; nogle Sideskud brøde vel frem, men for sent til at naa til fuld Udvikling, og Bygmarkerne vedbleve at være tynde og korte, saa de nødvendigvis kun vilde give et tarveligt Udbytte til Fyld. Derimod kom det gunstigere Vejr Kjørnens Udvikling til Nytte, og Bygget stod med smukke Ax, da Høsttiden nærmede sig; men dennes vedholdende Regn ødelagde for en stor Del Kjørnen, især hvor Bygget lagdes paa Skaar, hvilket blev saa meget føleligere, som der jo særlig lægges Vægt paa Byggets Kvalitet, naar det gjælder om at opnaa gode Priser, og paa

den anden Side er maaste Bygget den Sædart, paa hvilken en fugtig Sommer og Høst eller i det Hele taget mere abnorme Forhold indvirke uheldigst, især ved Produktionen af fint Maltbyg, der paa alle Stadier fra dets Lægning til dets Tærkning, Kornning og Rensning kræver en særlig Omhu og gunstige Vilkaar. Fra alle Egne meldes derfor om en meget simpel Vare; sjældent fremkommer et Parti nogenlunde smukt Maltbyg og aldrig fineste Vare; næsten overalt er Kjærnen bleven mørk og graalig; meget spirede saavel i Høbene som i Rivelserne, hvoraf der forholdsvis blev meget, da Bygget dels var kort, dels var slaaet stærkt af Regnbyggerne, saa det var vanstelig at lægge smuk Skaar, og dels endelig led det meget ved den idelige Venden, Flytten, Løsen og Binden, hvorved der tillige faldt en Mængde Ax af, saa Kornspildet var usædvanlig stort. I flere Egne af det sydlige Ostjylland og navnlig i det vestlige Fyen led Bygget tilmed meget stærkt af Oldenborrelarver; i andre Egne led det paa enkelte Gaarde ikke ubetydelig af Smældelarver. I det Hele taget er Danmarks Bygavl derfor bleven ikke lidt under en Middelhøst, og det haade hvad Fyld i Røden og i Skjæppen angaaer, men dog især hvad Godheden angaaer; særlig synes Fyen og det sydlige Sjælland at have haft en meget tarvelig Byghøst.

Havren har gjennemgaaende givet bedre end Bygget, men har selvfølgelig ingenlunde kunnet undgaa Sommerens mange Ulemper og har for de fleste Egenes Bedkommende ej heller naaet en Middelhøst. Den stod ogsaa temmelig tynd og kort, da det gunstige Vejr i Slutningen af Juni og i Juli indtraf, og var navnlig stærkt blandet med Ukrud, men da den ikke var saa vidt i sin Udvikling som Bygget, kunde den forholdsvis drage mere Nytte af Vejrforandringen. Den voksede da ret godt til, fik nogenlunde Længde, om end mindre end almindeligt, Sideskuddene brøde bedre frem, og da den modnes langsomt og særlig langsomt i et saa fugtigt, skydækket og køligt Vejr som det, August Maaned bragte, fik Sideskuddene ligesom Tid til at naa Hovedsæden, saa den ikke blev saa tve-

grødet som Bygget. Havren stod derfor med en god Top, og blæste der end paa enkelte tidlige og høje Zorder lidt af, saa var Tabet dog ikke stort, netop paa Grund af den langsomme Modning, der endog for de sildige Egnes Bedkommende i Jylland var saa langsom, at man en halv Snes Dage inde i September ikke turde vente længere, men huggede den endnu noget grønlig Havre, i Haab om at faa den Kraft i Halmen, som ikke fik Tid til at naa Kjærnen. Da Havren derfor i det Hele taget ikke høstedes ret længe, inden det gode Vejr i første Halvdel af September tillod at bjerge den, tog den for saa vidt mindre Skade af Regnen, undtagen hvor man, hvad rigtignok jævnlige var Tilfældet, maatte lægge den paa Skaar paa Grund af den stærke Væxt af den i Havren udlagte Kløver, thi her blev Bjergningen meget besværlig, ved at Kløveren groede igjennem og hindrede den skaarlagte Sæd i at tørres efter Regnbyggerne. Skaden var dog langt større, hvor det Samme var Tilfældet med Bygmarkerne; thi værst af Alt at bjerge var skaarlagt Byg med stærkt udviklet Kløver. For at bøde paa den mindre vel fændne Tilstand, hvori en Del Havre maatte bjergeres i det nordlige Jylland, anvendtes der med Held at strø $\frac{1}{4}$ Stp. Salt pr. Læs Havre lagvis med Kjærvelagene i Vogulvene. Havren har altsaa til Fyld givet snart over og snart under en Middelhøst og naaer vel i Gjennemsnit næppe en Middelhøst til Fyld i Loden. Noget bedre stiller den sig til Fyld i Skjæppen og naaer vel i saa Henseende en Middelhøst; men ogsaa over Havrens Kvalitet føres væsentlige Anker; den er mørk, ej fyldig udviklet og især usædvanlig tykfskallet, og har det end mindre at betyde, forjaavidt den i mindre Maal end Bygget er Gjenstand for Handel, saa volder det dog et ikke ringe Tab derved, at den er meget udruj at fodre med, og Hestene maa have $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{3}$ mere end almindeligt for at holde Huldet.

Vælgfæden, navnlig Urter og Biffer, teguede udmærket, for Høsten nærmeste sig, men dels angrebes de første stærkt af Lus i flere af de væsentlige Urteegne, og dels og navnlig ved-

bleve de i det fugtige Vejr at blomstre uden at modnes. Man havde da det Særsyn, at de halvmodne Bølge aabnede sig, endog inden de vare huggede, Kjærnerne faldt ud og laa og spirede eller skimlede paa den vaade Jord. Naar man da endelig fik dem huggede, kunde de saftrige Stængler og Bølge kun vanstelig svinde i det fugtige Vejr; man vendte og vendte dem atter og atter, mange Korn faldt af, Halmen udvaskedes og raadnede hist og her, og det gode Udbytte, som der en Tid var Udfigt til, forringedes betydelig. Det vil da heraf tillige være klart, at Beretningerne lyde meget forskjellig, efter som man har været mere eller mindre heldig med at bjerge dem; de førstnævnte Steder har man faaet over en Middelhøst, men de sidstnævnte Steder, og hertil høre desværre Landets egentlige Urteegne, have ikke naaet Middelhøst, hverken til Fjeld eller i Skjæppen, ligesom ogsaa Kvaliteten er meget simpel, saa det iaar er vanstelig at skaffe smukke Rogearter. — Ogsaa Bønnerne vare angrebne af Lus, vedbleve at blomstre, modnedes meget sent og uensartet, vare vanstelige at bjerge og have givet en knap Middelhøst.

Boghveden var voxet særdeles godt til; i nogle Egne tog den Skade i Blomstringstiden af et Par Nætters Frost, og i andre blev den tidlig saaede Boghvede meget medtagen ved Bjergningen i Regnperioden; men i Midtjylland, altsaa der, hvor Boghvedeavlens har den største Betydning, og hvor den i Regelen først var tjenlig til Høst i September, har man havt en rig Boghvedeavl, baade af Foder og Kjærne. — Ogsaa af Spergelen har man i disse Egne avlet meget til Fjeld, og ligeledes vare Lupinerne groede stærkt til, saa de gave en stor Masse til Redpløjning, hvor dette var Bestemmelsen med dem; hvor de derimod dyrkedes for Frøavlens Skyld, var Udbyttet mindre tilfredsstillende, fordi de modnedes saa langsomt og sent og vare saa besværlige at bjerge.

Af Handelsplanterne har man havt et godt Udbytte af Raps, ligesaa af Kommen, hvorimod Udbyttet af Humlen har været meget utilfredsstillende.

Frugttræerne have været usædvanlig rigtbærende iaar, men Frugten modnedes ikke godt og er derfor hverken smuk eller vel høstet, ligesom den rimeligvis heller ikke vil vise sig holdbar.

Vende vi os dernæst til Rodfrugtavlens, da indtager Kartoflerne, der i Regelen henføres dertil, endnu den vigtigste Plads i Danmark, og om dem maa det desværre siges, at de af alle Aarets Afgrøder have givet det fletteste Udbytte. De groede ret godt til, stode i Juli med fuldbyg Top, men da indfandt Sygdommen sig meget tidlig og bredte sig stærkt og hurtig i det regnfulde Vejr, saa at de ved Optagningen dels viste sig temmelig smaa, men dels og navnlig meget syge; det var ikke ualmindeligt, at Trebiedelen til Halvdelen var angreben og maatte løses fra for hurtig at opfodres, da de ellers helt raadnede; men selv de sunde, som bragtes i Kule, viste sig ofte uholdbare og fordærvedes. Kartoffelavlens har derfor overalt givet et meget ringe Udbytte, ofte kun 20—40 Tdr. pr. Td. Land, ja paa ikke saa Steder er der ikke naaet stort mere, end hvad der lagdes; og dette bliver saa meget mere føleligt, som Kartoflerne i Smaaavlsbrug og end mere i Husmandshaverne indtage en saa stor Plads, at i mange af disse, særlig i de sidstnævnte, hele Jorden benyttes dertil. Ligesaa er det ogsaa et meget føleligt Tab for Midtjylland og det vestlige Jylland, hvor Kartoflerne spille en stor Rolle ved Fodningen af Svin og Kreaturer, og hvor man netop iaar havde belavet sig paa ved den nysaaabnede Jernvej til Herning at kunne udføre af den derværende Egns ellers saa fortrinlige Kartofler. Størst Tab har den mislykkede Kartoffelavl dog maaste bragt de mange smaa Jordbrugere paa Amager, der tage saa at sige hele Hovedindtægten af deres Jord ved Salg af tidlige Kartofler til Hovedstaden. — Fra ikke saa Steder meddeles, at de røde Kartofler og især de saakaldte amerikanske have modstaaet Sygdommen langt bedre end de andre, og hvor man fortrinnsvis dyrker de første, beregnet paa Opfostring til Kreaturerne,

har man endog flere Steder foaet et tilfredsstillende eller endog godt Udbytte, 60—80, ja endog indtil 100 Tdr. pr. Td. Land.

De øvrige Rodfrugter vare vanskelige at holde rene i Forsommeren, ligesom de ogsaa af og til lede en Del af Insektangreb, men hvor man ikke gav tabt, udviklede de sig stærkt efter Midtsommer. Dog var det navnlig Toppen, at denne stærke Udvikling kom til Gode; derimod saavnede baade Kunkelroer og Gulerødder stærkt den nødvendige Varme for at faa en fylldig Rodudvikling, og af begge disse Rodfrugtforter er der derfor maasse end ikke naaet det sædvanlige Tøndetal pr. Td. Land; Kunkelroerne bleve smaa og Gulerødderne korte, og hist og her, navnlig i Fyen, forringedes Kunkelroendbttet end yderligere ved stærke Angreb af Oldenborrelarver. Derimod passede Bejret bedre til Kutabagaens og Turnipsens Udvikling; de have jo iaar fundet en „støt“ Sommer i Danmark, altsaa en saadan, som de netop ynede fra deres Hjemstavn: en fugtig, skydækket, ikke for varm Sommer. Af begge disse Rodfrugtforter er der derfor de fleste Steder høstet en god og fylldig Afgrøde, der vil være en kjærkommen Foderforøgelse i den anstundende Vinter; 3—400 Tdr. pr. Land er der avlet mange Steder. — Bjergningen har været meget besværlig, og det saavel Optagningen, da de og især de plantede Kunkelroer iaar havde været meget tilbøjelige til at danne stærkt grenede Rødder, hvorved den vaade og klæge Jord vanskeligt vilde falde fra dem, som ogsaa selve Hjemkjørselen, der besværliggjordes dels ved den megen vedhængende Jord, dels ved at de oplødte Marker ofte kun tillode at tage halvt Læs.

Dette er altsaa Høstudbttet af den danske Jord i den forløbne Sommer, og som det sees, kan det ingenlunde kaldes rigeligt; det fylder vel en Del mere end ifjor, men det vil paa den anden Side ikke kunne støttes af gamle Beholdninger, da disse overalt vare opbrugte, og Salgsindtægten af Korn vil yderligere blive forringet ved Kjærnens slette Kvalitet. — Spørges der nu til Slutning om, hvilken Erfaring den forløbne Sommer har givet angaaende det store Tvivls spørgsmål:

tidlig eller sildig Saaning, saa ere Meningerne derom ogsaa iaar meget afvigende, idet man navnlig paa Holland-Falsters stærke Jorder mener at have havt det bedste Udbytte af den tidlig lagte Sæd, da Jorden senere blev knoldet og ube-kvem, men i sin store Almindelighed lyde dog Udtalelserne paa, at den sildig lagte Sæd iaar afgjort har givet det bedste Ud-bytte, dels fordi den trykledes mindre af Ukrud i Forommeren, dels fordi den ikke var saa vidt fremstreden i sin Udvikling, og derfor, navnlig for Byggets Vedkommende, kunde drage større Nytte af det frugtbare Vejr i Juli, samt endelig fordi den modnedes senere og derfor ikke i saa lang Tid var udsat for det regnfulde Høstvejrs skadelige Indflydelse. Dette gjælder imidlertid kun Baarsæden, hvorimod den tidlig lagte Vinter-sæd overalt synes at have givet bedst. Det er sikkert med Rette, naar flere Beretninger gjentage den gamle Sætning: „at saa naar Jorden er bekvem“, men da føje til, at man ved be-kvem Jord ikke blot maa forstaa, at den er passende tør, men tillige, at den er tilstrækkelig opvarmet, til at Spiringen strax kan begynde, saa at Sæden ikke, som Tilfældet ofte var iaar, skal ligge uforholdsmæssig længe i Jorden.

Af Plantesygdomme har man hist og her mærket til Rustangreb, navnlig paa Havren, men de fortoge sig og bleve uden stor Indflydelse paa Høstuddbyttet; fra Midtjølland klages over temmelig store Pletter (indtil 2 Tdr. Land) i Kløver-marjerne, hvor alle Planterne vare ødelagte af Kløversilke, men dog er det kun Kartoffelsygdommen, der iaar, som oven-for omtalt, har gjort kjendelig Skade, ja en meget følelig Skade. — Af Insektangreb kan ligeledes nævnes enkelte mindre væsentlige, om end altid meget følelige for de Gaarde, der hjemfægtes deraf, saasom Smældelarveangreb paa Baarsæden og Lusangreb paa Bønner og Erter, men ogsaa her er det et enkelt Slags Angreb, som har voldet den ulige største Skade, nemlig Oldenborrelarvernes Angreb paa al Slags Sæd, saavel Hvede-, Byg- og Havremarjerne, som paa Rodfrugtmarjerne og Græs-marjerne. De ere mærkede i de fleste Egne af Landet,

men som sædvanlig er det i de egeflodsrige Egne i det sydøstlige Jylland og vestlige Fyen, at Skaden har været størst og føleligst; men i disse Egne findes der ogsaa Exempler paa, at enkelte uheldig beliggende Marker i umiddelbar Nærhed af Egefløve næsten ere blevene ganske ødelagte af Oldenborrelarverne. Det er intet Under, at der derfor i flere Beretninger stærkt udtales Ønsket om at finde probate Midler mod Oldenborrelarverne, idet man samtidig anfører, at hverken Opsamling deraf i Bratmarken eller Stårenes og Muldvarpenes Fortæren af dem synes at kunne holde dem indenfor taalelige Grænser. Det er iaar deres andet Larveaar, i hvilket deres Graadighed altid er størst, og de ligge overligst i Jorden; i det tredie Aar begynder Puppertilstanden, de gaa dybere i Jorden, og Angrebene paa Planterødderne blive svagere; først i 1879 ville de komme frem som Insekter.

Sommergræsniugen, der stillede sig saa slet i Juni og første Halvdel af Juli, at man, foruden at lade Marker, som vare bestemte til Slæt, afsgræsse af Kvæget, ofte saa sig nødsaget til helt eller delvis at tage dette paa Stald, begyndte at bedres efter den gjennemblødende Regn midt i Juli. I Begyndelsen bedredes de kun smaat, men i August, September og Efteraaret bleve Græsmarkerne langt fuldigrere, end man er vænnet til paa denne Aarstid, hvor de netop i de senere Aar have været temmelig tarvelige. Og om end Efteraarsvejret var køligt og temmelig regnfuldt, saa det ikke kunde kaldes særlig gunstigt for Kvæget, var det dog ikke værre, end at man kunde lade Kvæget gaa længe ude og nøjes med at give det et Halm- eller Anefoder om Natten, og de fleste ønskede af Henjyn til Vinterfodret at trække Indbindingstiden saa længe ud som nogenlunde muligt. Det Foderkvantum, hvormed man gaaer Vinteren imøde, kan nemlig ingenlunde siges at være rigeligt. Forraadet af Hø er meget ringe, af Baarsædshalm ligesaa temmelig smaat, og fylder end Vintersædshalmen bedre, saa er jo dog dels dens Værdi som Foder i og for sig kun ringe, og om den gjælder det, som om alt

det øvrige Foder, at dens Kvalitet i en overordentlig Grad er bleven forringet ved den idelige Regn. Bødes der end muligvis noget herpaa ved, at navnlig Baarsæden især i de sildige Egne i Jylland høstedes, inden Kornet var stærkt modent, og der derfor antages at være en Del Kraft i den ikke stærkt modne Halm, saa forringedes paa den anden Side meget ved at blive hjerget slet eller ved efter Bjergningen at have taget Skade i Stakke og Ludegulve, og rimeligvis vil den senere Udtærkning vise, at en ikke ubetydelig Del Halm vil afgive et mindre godt Foder. Vinterens Fodermasse støttes derimod godt, hvor man har haft vel holdte Roemarker, ligesom det desværre ogsaa sikkert vil blive mere af Nød end af Lust, at en Del af den udtærkede Sæd maa opfodres, efter som den ikke vil egne sig til Handelsvare, saa at man for en stor Del iaar vil gaa glip af den Fordel at ombytte sin Sæd med forholdsvis billigere Foderjurrogater. Smidlertid er det for Vinterfodringen en Støtte, at Kvæget de fleste Steder kom paa Stald i ret godt Hul; kun fra det midterste og vestlige Jylland høre der ogsaa Klager i denne Retning, idet det kolde, regnsfulde Vejr der har trykket Kvæget temmelig følelig.

Den bedre Græsgang i den sidste Halvdel af Sommeren har de fleste Steder givet et tilfredsstillende, ofte endog et stort Mæskeudbytte, men paa den anden Side klages der temmelig gjennemgaaende over, at der er brugt en stor Mængde Mælk (33—40 *H*) til 1 *H* Smør, og kommer dette end Ostelavningen tilgode, saa bliver dog Udbyttet af Mejerierne følelig forringet derved, og de i Regelen lave Smør- og Flæstpriser, som have været de raadende i denne Sommer, have været et yderligere føleligt Tryk paa Mejeridriften.

Naar Jorden i Høst aflædes „den gule Troje“ for snart efter paa de nye Vintersædsmarker at iklædes en grøn, er Haabet, der fremvæger med disse, ofte en Trost mod stufede Forventninger ved den tilendebragte Høst. Dette kan desværre ikke siges at være Tilfældet iaar. Ogsaa for Vintersædens Røgning og Fremspiring har Været ingenlunde været heldigt.

Kun nogle faa Steder, hvor man allerede i Høsttiden fik Bratmarken givet sidste Bløjning, og hvor Jorden ikke var bindende, naaede man at faa Rugen lagt itide; men de fleste Steder trak Rugfæden længe ud, Jorden var klastet sammen af Regnen, Furerne vendtes temmelig hele og smuldbrede ikke altid godt for Farven, og blev den end kun paa Jorder med slet Afgravning „følet ned“, saa fik den selv paa mange ellers vel tørlagte Jorder kun et mindre godt, altid et vel vaadt og koldt Leje. Og Rugens bekjendte Fordring til Sædemanden: „Red blot godt under mig, saa skal jeg nok selv hylle mig“, skete derfor kun Fyldest meget faa Steder i Nar, hvorfor den ogsaa har meget trangt ved at hylle sig; længe, ualmindelig længe laa den i Jorden, og da den endelig pippede frem, stod den ligesom ængstelig betænkkelig og turde ikke buste sig, saa Rugmarkerne i Slutningen af Oktober stode svage og tynde de fleste Steder og meget slet forberedte paa at tage mod en tidlig eller streng Vinter. Heldigvis har Vejret i den nu forløbne første Halvdel af November været forholdsvis mildt og tilladt Rugen at vinde lidt Kræfter; men i mange Egne og særlig i det nordlige Jylland, hvor man af Erfaring lægger særlig Bægt paa en tidlig Rugfæd, er det ikke uden Ængstelse, man imødeseer Vinterens Komme. — Ogsaa Hveden blev lagt sent og mindre heldig, om end i Regelen bedre end Rugen, og ogsaa den laa meget længe i Jorden, inden den spirede frem, og staaer nu kun svagt og fint, saa Udsigterne for dens Bedkommende heller ingenlunde ere trøsterige; men man haaber dog paa, at den i Regelen bedre bjerger sig, om den end staaer noget svagt, naar det ikke er af de fine, kjælne Hvedesorter, man har faaet.

Da man saa sent blev færdig med Høsten og Vintersædens Røgning, ere Efteraarsarbejderne selvfølgelig heller ikke blevne stærkt fremmede. Efteraarspløjningen har været meget besværlig; Jorden var i Sommerens Løb slaaet stærkt sammen af Regnen, den holdtes vedblivende stærkt vaadt af de rigelige Nedslag, og det har kun været ved at passe nøje paa Tiden,

at man har faaet Stubjorden pløjet og den nødvendige Gjødning til Fodermarken eller Udlægsmarken kjørt ud og pløjet ned, og dog har man i Regelen maattet slaa en Del af paa de Fordringer, man i de senere Aar stiller til Jorden for at kalde den vel stiftet til Efteraarspløjningen. Den har i Regelen været død og tung at trække igjennem for Hestene, og disse have i det Hele taget havt et strængt Efteraar, saavel paa Grund af Arbejdet som formedelst det kolde, urolige Vejr. Hvor hertil er kommet, at de have skullet slæbe Koerne sammen ad de opblødte Agre og opkjørte Beje, har Efteraaret været saa meget værre for dem, og Tanken om i Efteraarstiden at forsøge Trækraften ved at anskaffe nogle Trækstude, som senere kunne fedes, er derfor kommen frem med forøget Styrke iaar, thi i de intensive og roeddyrkende Agerbrug er Efteraarsarbejdet efterhaanden blevet saa omfattende, at det ikke med Sikkerhed kan besørges af den normale Trækraft; — tilstrækkelig Hestkraft til enhver Tid af Aaret vil, især for mindre Gaarde, let medføre en Udgift af 16—20 Kroner pr. Td. Land.

Damptærskningen er ikke bleven saa stærkt forceret iaar som i de nærmest foregaaende Aar, om end Hensynet til de i Regelen ret gode Kornpriser i Efteraarsmaanederne opfordrer dertil; men dels har Vejret været meget ugunstigt for Tærskningen, dels bliver der aldrig ved Damptærskningen om Efteraaret viist Halmen og Smaafoderet den Omhu som ved en rolig Vintertærskning, hvorfor Udsigten til en fodertrang Vinter maa fraraade Damptærskning, og endelig er der iaar en rigelig Arbejdskraft, som det vil være heldigt at kunne skaffe Tærscarbejde i Vinter, især da der formedelst det økonomiske Tryk, der mærkes overalt, kun vil blive udført saa Grundforbedringer og Extraarbejder i Vinterens Løb. Der er saaledes i Efteraaret kun drænet lidt og endnu sjældnere blevet mærglet.

Af de modtagne Beretninger hid sættes Følgende:

Fra Frederiksborgegnen:

Om Vaaren og Sommeren var Tørre vel stor,
 At lidet kunde Korn vore paa Jord.
 Om Høsten kom der meget Vand,
 De kunde ikke binde deres Korn i Vand.
 De vade og fare i Ege og Trug,
 Og Aene stare af Byg og af Rug,
 Og tørbe i Dvne og gjorde Grød,
 Forbi det duede ej meget til Brød o. s. v.

Saaledes fortæller jo Rimkrøniken, at det forholdt sig i Aaret i Olaf Hungers Dage, og det er vel kun de store Fremstrid i Landvæsenet, der iaar have reddet os for lignende Tilstande. Først nemlig Jordens bedre Behandling og Gjøstfning, hvorved Torkens Indflydelse paa Eæden betydelig modvirkes, og dernæst det skadelige Vand's Afledning, Vandløbenes Oprensning, Grøstegravning og fremfor Alt Dræning. Ferstjellen var vist allerede søkelig for Mange, naar man mindes 1864. I det mindste var det den Gang flere Steder umuligt at kjøre med mere end halve Eed-Læs, hvor man iaar, ihvorvel med Besvær, kunde tage fulde Læs, takket være Dræningen, som imidlertid havde faaet Fremgang. Tænker man sig Vandløbene helliggende i naturlig Tilstand, opfyldte af den frodigste Vegetation af Vandplanter, og i slige Aar trives disse (i en uoprenset Skjælgroft i en Eng sandes saaledes her Vandgifttyder af 3 à 4 Alens Højde og en Tykkelse i Stammen af 3 à 4 Tommer), ingen Broer, men kun Gangtræer og Badesteder (forøvrigt betydningeløse paa Grund af vidtstrakte Drærsømmelser), Veje, det vil sige Hjulspor, i aldeles bundløs Tilstand og ganske opblødte Marker, vil man heller ikke finde det saa utænkeligt, at de maatte vade og fare omkring i Ege og Trug for at faa Samling paa den knapt og sparsomt forhaanden værende Eed. Af egen Erfaring kan jeg da ogsaa bevidne, hvorledes en Aærs mangelfulde Oprensning foraarsagede, at Højbjergningen paa en derved beliggende Eng blev fuldstændig tilintetgjort i et vaadt Aar. Aaløbet tilløftedes fuldstændig af Grøde, Vandet steg op over de tilgrænsende Enge, og Folkene gik og „souede“ (løbde) Høet, som flød ovenpaa Vandet, sammen. Havde vi haft „Ege eller Trug“ i tilstrækkelig Mængde, kunde vi fordelagtigere have „vadet og faret“ omkring i disse, uagtet denne Bjergningsmaade vel var bleven ligesaa resultatløs som den første. Høet gik tabt. De selvsamme Terrainforhold frembøde, med tilbørlig Oprensning af Aæen, selv i indværende vaade Aar aldeles ingen Vanffeligheder for Højbjergningens Bedkommende. Galt gik det iaar, men værre kunde det altsaa have gaaet, ihvorvel, naar man nu tænker til-

bage, man næsten ikke kan forestille sig, hvorledes man slap over Besværlighederne, og grue maa man ved Tanken om en Høst, hvor der kun, saaledes som her, gaves 6 hele Dage med uafbrudt Tørrevejr, nemlig fra den 7de til den 12te September; ellers havde vi ikke en Dag uden med mer eller mindre Regn. Høstarbejdet var derfor ikke Andet end en bestandig Løben til og fra, og man maatte snige sig til imellem Bygjerne at faa hjerget Høsten lidt efter lidt. At dette baade forlænge og fordyrede Arbejdet betydelig, er jo indlysende, og havde Afgrøderne været særdeles rige og voluminøse, vilde man næsten ikke have seet Ende paa det. Til Slutning gik det jo rigtignot som sædvanlig, at der blev Høstvejr tilovers; men det kom da kun dem, som vare meget sent paafærde, tilgode. Alt er da heller ikke kommet godt i Hus, kan man tænke, snarere Udskiligt i mere eller mindre fugtig Tilstand.

Fra Os herred: Ogsaa i et Aar som det forløbne er det meget isjnesalbende, hvilken Betydning en nogenlunde rigelig og kraftig Staldgjødning har. Den gode Behandling formaar ikke længere at holde vort Agerbrug oppe; der maa mere Gjødning til og helst Staldgjødning; der maa gjødes oftere; Idealet maa være at gjøde hvert Aar, naar Jorden skal besaaes; hellere lidt mindre Gjødning ad Gangen og saa komme hurtigere igjen. Der er en Tilbøjelighed til at knibe paa Braklens Behandling, man vil nøjes med Halvbrak eller benyttet Brak; men denne Vending kræver først og fremmest mere Gjødning. Jeg formener, at Braklens Afstæffelse forudsætter en Gjødning til i Rotationen. At denne Trang til Gjødning mærkes mere almindelig end tidligere synes at fremgaa deraf, at der vises en større Omhu for Staldgjødningen end tidligere, navnlig derved, at Møddingstederne ombygges, formindskes for at undgaa Udvaskning ved Regn og forsynes med Aglebeholder. I Staldene anbringes ofte dækkede Rendestene til Afløb for Urinen, hvorved Renlighed især ved Staldfodring befordres. Af Kunstgjødning anvendes mest Superfosfaterne om Efteraaret, om Foraaret begynder Chili-Salpeteret at finde Indgang.

Fra det sydvestlige Fyen: Det kommer med hvert Aar til at staa mig mere og mere klart, at Renbraklens Afstæffelse i detmindste her paa Egnen er en Sag, som meget vanskelig lader sig gennemføre med Fordel. Efter at have faaet de væsentligste Grundforbedringsarbejder, som Dræning m. m., udførte, mente jeg, at Renbraklens Afstæffelse var en Sag, der burde tilstræbes, og jeg gjorde derfor forskellige Tiløb derhen imod. Først indrettede jeg en Mark paa omtr. 8 Tdr. Land, hvor Jorden mest bestod af omtr. 8" lermuldet Jord

med Vermærgel til Underlag, til at drives for sig selv i 4 Skifter saaledes: 1) Roer, 2) Grædet Byg, 3) Kløver, 4) Hvede. Til Roerne gjødfædes med 50 Læs god gjæret Staldgjødning pr. Td. Land, som paaførtes om Efteraaret. Jorden pløjedes og grubbedes i en Dybde af omtr. 12" (et meget besværligt og kostbart Arbejde paa den stærke Jord). Der saeedes eller lagdes mest Gulerødder og Kartofler. Til Bygget pløjedes Jorden om Efteraaret, svenskarbejdes først i April om Foraaret, pløjedes først i Maj og tilsaeedes efter Ploven. Samtidig isaeedes pr. Td. Land 13 *A* silbig Rødkløver, 2½ *A* Timothei og 5 *A* engelsk Rajgræs. Kløveren sloges til Hø i Juli Maaned næste Aar. Jorden pløjedes grundt først i August, pløjedes paany og besaeedes med Hvede i September Maaned. Hele Marken havde i 1870 været besaet med Hvede, som for største Delen gik ud om Vinteren. I 1871 bar den Rug, hvorefter avledes 11 Tdr. pr. Td. Land. I 1872 begyndte den foran nævnte Drift. Der avledes pr. Td. Land:

År.	Hvede. Td.	Risørthp. Læs.	Roer. Td.	Kartofler. Td.	Byg. Td.	Anmærkning.
1872	6	"	150	90	10	Halvdelen af Hveden gik ud, og der isaeedes Byg, som gav 9 Fald.
1873	12	6	170	30	12	Der saeedes i dette Aar Byg i Røejord.
1874	14,5	4	"	"	15,8	
1875	7	2,2	100	64	13	Halvdelen af Hveden gik ud, og Arealet besaeedes med Byg.
1876	"	2	"	"	8½	Driften opgiven.

I de samme Aar avledes efter Renbrat paa langt ringere Jord af Hvede i Tdr. pr. Td. Land følgende:

I 1872	14 Tdr.
• 1873	12,4 —
• 1874	10,6 —
• 1875	15,4 —
• 1876	9,0 —

I Gjennemsnit er der saaledes avlet af Hvede efter Kløver 11,2 Tdr. pr. Td. Land og efter Renbrat 12,3 Tdr. pr. Td. Land. Altsaa til Fordel for Renbrakken 1,1 Td. Hvede pr. Td. Land, uagtet ingen Brak egnede sig bedre til Hvede end den, der var

dreven efter 4 Marks Driften, som ogsaa havde faaet et langt større Kvantum Gjødning pr. Aar og Td. Land.

Med Aaret 1875 maatte jeg opgive Forsøget med 4 Marks Driften og det af tvende Grunde: 1) Fordi jeg kunde regne ud, at denne Mark, naar der toges Hensyn til de store Driftsoms-kostninger, gav et altfor lille Udbytte til, at det kunde betale sig, og 2) fordi det viste sig umuligt i Længden at holde Jorden ren, navnlig for Riddike, ved denne Drift. Koerne bleve stadig mere og mere vanskelige at holde rene, og om endog disse bleve ren-seede nok saa omhyggelig, hvad de altid gjorde, viste dog Riddiken sig i Bygget efter dem i en stadig større Mængde og med en stadig større Frodighed.

Da det ikke vilde gaa med 4 Marks-Driften, besluttede jeg at prøve benyttet Brak og besaaede derfor ca. 10 Td. Land af Brakmarken i 1876 med Billehavre. Brakmarken harvebes der-for grundig igjennem med Danskharver og Svenskharver tidlig paa Foraaret. Gjødningen udfjørtes i Midten af Maj, Marken pløjes og besaaedes. Billehavren høstes den 20de Juli og gjordes til Hø, hvorpaa Marken pløjes, og Hveden saaedes den 20de til 25de September efter endnu en Pløjning. Jorden var bevædet og Stubben godt raadnet.

Avlen af Billehavre var omtr. 3 Læs pr. Td. Land. Hveden kom godt op, udviklede sig kraftig og stod sidst i Juni Maaned b. A. udmærket; men fra denne Tid af begyndte den pletvis at antage et sygeligt Udseende, og ved Undersøgelsen viste dette sig at have sin Grund i Angreb dels af Rust, dels af Oldenborrelarver. Dette blev Grunden til, at der kun avledes 9 Fuld i Stedet for 15, som jeg er sikker paa, der ellers vilde være blevet. Disse Angrebs Hestighed tilskriver jeg udelukkende den Omstændighed, at Marken Aaret forud havde været besaaet med Billehavre; thi dels forekommer det mig klart, at Oldenborrelarverne kunde udvikle sig kraftigere i 1875, naar Jorden var besaaet, end saafremt den stadig ved Harvning og Pløjning var bleven holdt fri for Plantevær, dels faldt Jordens Bearbejdning, paa Grund af at den bar Afgrøde, paa en noget anden Tid, end ellers vilde have været Tilfældet, hvorved formentlig ikke saamange Larver ere blevne fortærede af andre Dyr.

Med Hensyn til Rusten (Aonrust) iagttoges i Billehavren i 1875 mange Exemplarer af Krumhals, og omendstjøndt der ikke fandtes ret mange, men dog nogle af disse Planter i Hveden, synes det dog klart, at Rusten maa skrive sig fra dem.

Vel er det jo end ikke givet, at Forsøget med at saa en Foderafgrøde i Brakmarken altid vil falde saa uheldig ud som iaar hos mig; men det synes mig dog klart, at en saadan Be-